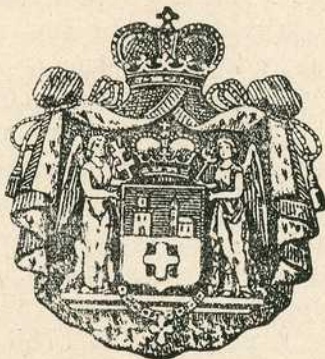

СРПСКИ СИОН

Год. XI

Број 42

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 21. октобра 1901

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Окружница

Архијерејске Конзисторије у Карловцима у предмету издавања матичних извадака о обранбеним обвезаницима.

К. 893./512. ех 1901.

(Свима окружним протопрезвитерима)

Висока кр. земаљ. влада одео за унутарње послове изволела је овој конзисторији дописом својим од 12. септембра о. г. бр. 47605. ех 1901. следеће саопштити:

„По установи §. 36. законског чланка VI. 1889, о обранбеној сили дужни су духовници којима је поверено вођење матица унутар својега дјелокруга политичке области у свим њиховим уредовним пословањима, односећим се на provedбу ставње, подупирати, те су одговорни за истинитост помоћних исправа, које се од њих захтјевају за ставне листине; по установи пак §. 15. тачка 1—3. дјела I. проведбенога напутка к наведеном законском чланку, дужни су споменути духовници сваке године прегледати матице крштених (рођених) односно умрлих из истих извадке полаг установљенога

обрасца саставити и у ове извадке састављене об обранбеним обвезаницима, рођеним у једној те истој години, под ступац у ту сврху намењен, и преминуће из матица умрлих, након прегледања истих почам од дотичне године рођења до дана предаје тих матичних извадака, убијежити.

Кр. уг. министарство за земаљску обрану у Будимпешти са дописом од 27. липња 1901. бр. 47650., приопћило је међутим овамо, да је спазило, да већи део духовника, којим је поверено вођење матица састављајући наведене извадке, матице умрлих само површно или уопће никако не прегледава, те податке преминућа на темељу матица умрлих тек онда убијежује у споменуте извадке састављене об обранбеним обвезаницима, када је од трећих особа или области упозорен, да је дотични у матице рођених односно крштених, унешени момак који се обзиром на годину рођења у споменуте извадке уврстити има преминуо. —

Не буде ли пако на преминуће дотичних момака упозорени, односно ако ко устврди, да је дотични момак на животу, тада велики део духовника водитеља матица матице умрлих ни не прегледава, чему је последица, да се у матицама умрлих убележено преминуће, не увр-

шћује у споменуте извадке, па се тако у тим извадцима воде у очевидности особе, које су преминуле.

А пошто у дотичној општини обично имаде много млађих особа истога имена (редовито на исто име крштени млађи брат) то се заиста преминуле особе увршћују и у ставне листине, па се под њиховим именом и место њих протузаконито предвађа пред ставно поверенство и уновачује много млађа друга особа, што се тек накнадно испоставља.

Уништење протузаконитих уновачења и исправак ставних листина проузрокује пак веома много непотребнога посла — те је замолила, да се подручном свештенству сходан налог изда, да у §. 36. зак. чл. VI. 1889. о обранбеној сили и у §. 15. тачка 1—3. дела I. обранбеног напутка прописане им дужности тачно врше, наиме да и матице умрлих код саставака споменутих извадка тачно прегледавају те случајеве смрти тачно убиљежују у ступац 4. извадка, саставити се имајућег по обрасцу 1. прописаном у §. 15. тачка I. споменутог обранбеног напутка, те да се код састављања тих извадка не задовољавају са тврдњом општинских поглаварства или иних особа, да је дотична у обранбеној обвезној доби стојећа особа, у животу.“

О чему не пропустите Пречасност Ваша подручне вам свештенике као водитеље матица знања и тачног вршења ради известити.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 4. (17.) октобра 1901. г.

Георгије с. р.

Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Православна грчка црквена општина у Брашову (Kronstadt.)

Написао: Јереј Стеван Чампраг конв. бележник будимски.
(Наставак.)

За зидање цркве требала је општина дозволу магистрата, коју су четири приложника молили 1786. год. Но молба та би одбијена са тим разлогом, што четворици не треба црква. Услед тога су та четири молителца почели купити потписе свих Грка и да би што више њих било, који желе

да се у унутрашњој вароши (у граду) може прав. грчка црква зидати, купили су потписе и неких правосл. Румуна из предграђа „Болгарсега“, који су своје радње у граду имали. Сви Румуни нерадо потписаше молбеницу бојећи се, да ће и они морати нешто приложити на зидање цркве или бар нешто приносити на издржавање цркве и будућег пароха. Услед тога тек цосле добивеног писменог обећања — које се у градској архиви под бр. 138. 1786. у оригиналу налази — да немају никакве обвезе око зидања и издржавања грчке цркве, потписаше молбу. — Пошто је сада довољан број православних тражио зидање цркве, то је 14. јуна 1786. г. под бр. 194/1786. дата дозвола, коју ћу због карактеристичности њезине за потиштености православља и у том времену у градовима, од речи до речи навести:

„Пошто су четири трговца: Константин Дшанли, Христоф Михаил, Николаос Стефанос и Димитријос Дима у молби својој — достављеној 3. јуна под бр. 138. исказали, односно обвезали се, да ће жељену богомољу, у купљеној Кроненталовој кући о свом трошку без осетљивог оптерећења иметка свога и без ичије икакве обвезе спрам цркве — моћи и хтети назидати, и да ће на издржавање свештеника годишњу закупнину од куће употребити; пошто је градски сенат прегледао место, на коме ће се црква зидати; и на послетку пошто се по попису породица и душа, које ће овој цркви припадати, испоставило, да је — не рачунајући амо у месту налазеће се трговце, као ни месном гарнизону припадајуће војнике грчке вере — број душа 245; пошто је према томе у свему удовољено овопредметним највишим наредбама: градски сенат не устручава се горенаведеним трговцима ради зидања богомоље тражену дозволу дати, коју овим и подељује и то под следећим условима: да се имају при зидању ограничити на простор у Кроненталовој кући, који је градски сенат остраг у дворишту обележио, где и сада стоји једна зграда која је 10 фати, 4 стопе, 9 пал. дугачка а 4 ф. 2 ст. 9 п. широка; кров на згради да не мењају, на крову тороњ да не зидају и на оном тороњу,

који су од суседа г. Јована Ланга купили и који на градском зиду стоји, никад ни под који начин да не смеју држати ни т. зв. „тоаке“, нити звона“.

Добивши ту дозволу црква се одмах почела зидати, те је већ идуће 1787. год. готова била.

Ваљало је сада повосазидану цркву наместити и са потребним прибором снабдети. Грци грађани — који су управо цркву и сазидали, хтедоше на то употребити намештај и утвари из старе богомоље грчке компаније, те и свештеника те капеле новој цркви у својству пароха приставити. Али Грци компанисте хтедоше на то пристати само под тим условом, ако се управа и надзор над новом црквом, искључиво грчкој компанији повери, као што је то код своје капеле, имала. Грци грађани не хтедоше на то пристати, јер су они цркву сазидали, те између њих наста расправа, која је цуних девет година — од 1787—1796. вођена око тога, коме да припадне право надзора и управе над новом црквом. У ту распру мешаху се често и православни румунски епископи, којима је стара цркв. општина од постанка њезиног *in spiritualibus et disciplinaribus* потчињена била.

Почетком 1788. г. Грци грађани обратеше се румунскоме епископу Гедеону Никитићу за дозволу, да могу из Грчке новог свештеника довести, који би нову цркву и осветио. Епископ није хтео молби тој удовољити, јер без знања Његовог Величанства не би се могао стран свештеник увести. Стога је препоручио општини протојереја Георгија из предграђа Болгарсега за привременог свештеника дотле, док се њихова расправа не би окончала с тим, да му је већ и наложио да цркву освети.

Грци ни у привременом својству не хтедоше примити румунског свештеника, већ поново мољаху за дозволу, да могу себи из Грчке свештеника довести. На то им епископ 10. (22.) априла 1788. г. одговори да ће им лично доћи, те ће грађане са компанистама измирити. Те године је епископ заиста посетио ову општину, али цркву је већ пре тога осветио све-

штеник грчке компаније Христофорос, те епископу није ништа друго преостало, већ само да завађене две странке међу собом измири; и то му је заиста пошло за руком тиме, што је досудио, да како поседовно тако и патронатско право на цркву једнако припада Грцима грађанима и компанистима. Према томе старатељи имају обе странке бирати у једнаком броју између себе, и обе странке бирају заједничког свештеника и подједнако имају сносити трошкове око издржавања цркве.

Тако измирене странке приме за свештеника гореспоменутога Димитрија. Ово измирење потврђено од обе странке и епископа има наслов „*puncta complanationis*“.

Но тај мир није био дугог века, јер Грци грађани, који су новац дали на зидање, никако се нису знали помирити тиме, да општином и други ко управља а тако исто ни компанисте, који су богомољи својој једини господари били. Та обновљена расправа уродила је тиме, да се румунски епископи све више и више мешали у чисто автономне ствари ове општине. — Тако по смрти мирољубивога Гедеона Никитића нови енергични епископ Герасим Адамовић, док се Грци свађали, нареди, да се поред грчког свештеника има држати и један румунски ради држања богослужења и на румунском језику, наредивши уједно да се у цркви за десном певницом поји грчки, а за левом румунски.

Ту епископову наредбу — управљену на привилегисану грчку општину одбише сви компанисте и један део грађана, те се никада није ни извршила. Епископ је споменуто наредбу своју врло радо издао услед молбе неких Грка грађана, којих вођа беше један оснивач цркве — Коста Дшанли, кога су у то време из неких узрока из компаније искључили; а желели су румунског свештеника и румунски језик у полак у цркву тога ради увести, што наводно многе слуге и неке супруге Грка беху румунске народности, које не разумеваху грчки језик, ал у ствари тераху само пркос са компанистама.

Услед споменуте наредбе Грци компанисте и један део Грка — грађана при- туже ердељској гувернији не само споме-

путе Грке, који изазваше наведену наредбу епископа Адамовића, већ и самога епископа.

Ради испитања тужбе буде одређена истрага, коју је гроф Фрања Немеш као комесар гуверније имао — и на лицу места тим лакше могао водити, што су оснивачи цркве и сви прилагачи са врло незнатним изузетком у животу били. Резултат те истраге беше дворска наредба од 17. априла 1790. г. бр. 2606., која је у потпуну крепост ставила нагоду: „*puncta complationis*“ и одредила је, да се стара богомоља грчке компаније има сасвим напустити, коју су компанисте као чуварицу својих привилегија у погледу употребе грчког језика при богослужењу против нападаја румунских епископа још увек одржавали и ако се у новој цркви већ одавно служило. Сада се та богомоља на вечита времена затворила, а на њезино место ступа уз одржање свих привилегија новосазидана црква, што је и ердељски сабор 2. октобра 1792. г. признао поводом поднесене му нове жалбе на епископа да хоће у цркву и румунски језик да уведе.

Ни ово признање ердељског сабора није умирило румунског епископа, који је свакако хтео у овој цркви румунски језик са грчким равноправним да учини, те услед тога су се Грци 1793. и 1794. г. поново жалили гувернији, која је 1795. г. поново одредила истрагу. На истрази испитан је сâм главни оснивач цркве Панајот хаџи Ника и остали оснивачи који су још у животу били.

Панајот уверен овом приликом, да ће овај спор по Грке добро испасти, у жељи, да оствари своју давнашњу намеру у ствари отварања једне грчке школе, положи у ту сврху код кр. ерара своту од 10.000 фор. и обећа, да ће доцније још 10.000 фор. положити на издржавање сиротиње.

Резултат наведене истраге био је рескрипт цара Фрање I. од 30. септембра 1796. број 3069. упућен на грчку општину путем ердељске гуверније. Овај рескрипт је уједно и основни закон ове цркве односно цркв. општине, који и данас важи. Рескрипт тај са његове велике важности, јер садржи она права, која 9. §. IX. зак.

чл. од г. 1868. спомиње, — навешћу у преводу од речи до речи.

Ми Фрања I. по Божјој милости и т. д. (Наслов)

Услед ваше преставке, упућене на нашу кр. гувернију дана 24. септ. 1795. г. под бр. 1911., која Нам је заједно са истражним записником — вођеним услед жалбе привилегисане грчке компаније у Брашову, најпонижније поднесена, пошто смо озбиљно испитали и ствар претресали нашли смо за добро за брашовске Грке и за школу, која се има тамо на употребу истих Грка отворити, наредбу Нашу у следећем издати:

1. Пошто је црква брашовских Грка трошком истих Грка сазидана, то по себи сљеди да иста (поседовно) Грцима припада, и да служи на ту цел, да се у њој по пропису њихова обреда богослужење обдржава и да на даље између поседовних и непоседовних између компанији припадајућих и истој не припадајућих Грка разлике нема. С тога ради коначног отклонена те разлике наређујемо, да црква брашовских Грка има служити свима Грцима, који бораве у Брашову, ради обдржавања богослужења, којем могу сви православни без разлике народности присуствовати.

2.) Издржавање цркве и трошкови око држања богослужења терете једино општину брашовских Грка с тим, да се у томе црква не сме задужити.

3. Даље најмилостивије дозвољавамо, да брашовски Грци могу пароха, и ако би се временом исти Грци толико намножили, да би требали и викара или капелана, да и тога могу већином гласова избрати између братства једнога православнога манастира, који се у Архипелагу налазе; али имаће потврду и пристављање истога од нас затражити; на даље имаће поједини Грци, који упитној брашовској цркви припадају са потребном опрезношћу бринути се, да се овај парох или и по потреби пристављени викар или капелан само са душепопечитељством занимају, да се са иноземством не дописују, да за цркву скупљени новац не шаљу напоље, да се не мешају у послове Грка — унијата, нити у политичке какве послове.

Ако би се ово парохијско место или

временом место викара упразнило имаће општина брашовских Грка, то свагда кр. гувернији до знања ставити и о хомогиталној верности изабрати имајућег пароха и викара доставерну гаранцију кр. гувернији подастрети. Пристављање пак једног влашког капелана овој једино Грцима припадајућој цркви излишно је тим више, пошто Власи како у предграђу Болгареугу, тако и у старој вароши имају своје цркве и свештенике.

Не мање наређујемо најмилостивије ради веће угодности војника и других Влаха, који у вароши живе, да у цркви брашовских Грка сваке недеље и празника има један одређени влашки презвитер богослужење на влашком језику обавити тим пре, што је општина брашовских Грка обећала, да ће то дозволити, ако би се тога ради влашки презвитери из предграђа својевољно понудили. Да би пак и у будуће у вароши станујући Власи без икакве сметње могли односне свете обичаје обдржавати — и ако у томе већ има односних правила, — имаћеш моја кр. гувернијо, презвитере из предграђа путем конзисторије известити, да се посаветују о начину, којим би у вароши живећи Власи у будуће своје свете обичаје најбоље могли обдржавати. По пријему извештаја њиховог имаћеш, моја кр. гувернијо, у томе што целисходно наредити.

4. Општина брашовских Грка дужна је ердељскоме православном епископу, и ако је место његово упражњено, конзисторији његовој, дужно поштовање указати; стога има парох и викар или капелан цркве брашовских Грка на богослужењима и имеа епископа спомињати.

Даље општини брашовских Грка ставља се у дужност, да томе епископу за цркву своју изабранога пароха или капелана у једном на њега (епископа) управљеном писму прикаже и том писму прикључи од саме општине увиђену доставерну сведоцбу о томе, да је њезин новоизабрани парох или капелан заиста јеромонах тако, да по напред посланој потребној легитимацији споменути епископ може овоме без икакве тешкоће или одуговлачења свој благослов и цркв. јурисдикцију поделити. Напред

споменути сведоцбу имаће та грчка општина у оригиналу чувати.

5. Дозвољава се више пута споменутој грчкој компанији, да годишње изабере из средине своје већином гласова две или три особе за старатеље, којима — ако се повереног им звања приме, у дужност спада добровољне милостиње, добивене ради покрића трошкова око издржавања цркве чувати, о цркв. припадностима тачан инвентар водити, који ће општина чувати, добивени новац само са знањем општине издавати и како о приходима, тако и о расходима сваке године или самој општини или од ове у ту сврху именованим лицима у сваком погледу тачан рачун подносити.

6. Као што избор презвитера и старатеља, који се упитној цркви пристављају, има цркв. општина већином гласова обавити, тако се исто има поступати и приликом промене тих лица, придржавајући се строго правила, које је у погледу пристављања новога презвитера горе обележено.

7. За издржавање цркве и обдржавање светог богослужења потребне издатке имају старатељи од милостиња и осталих цркв. прихода покрити; у случају пак да на ту цел служећи фонд не би био довољан, нека се општина брашовских Грка ванредним приносима помогне.

8. Сви предмети, који се на цркву одnose, имају се већином гласова општине брашовских Грка решавати. Ако се пак деси, да општина у неком предмету не би дошла до споразума, нека општина постојећу несугласицу месном магистрату поднесе; овај ће по претресању ствари исту целисходно решити. Ако би се пак неспоразум парницом имао решити, упутиће се парбеће странке надлежном судском форуму.

Што се пак достављене нам молбе компаније брашовских Грка тиче, да би им дозволили, да могу у Брашову ради националног образовања своје младежи једну школу отворити, пошто смо се из молбе ове компаније као и из изјаве Грка Нике хаџи Панајота, који у Брашову живи, уверили, да је исти Ника хаџи Панајот за фонд ради оснивања ове школе 10.000 фор. нашем ерару предао и обећао ради издржавања сиротиње још 10.000 фор. предати,

примајући поклон споменутога добротвора — милостиво дозвољавамо, да се ради образовања грчке младежи у Брашову школа отвори; али приликом пристављања учитеља тој школи имаће по оним истим правилима поступати која су јој прописана за унашање презвитера из Архипелага.

Но као што је Грцима отворена како латинска и немачка школа, тако је дозвољено, да следбеници других вероисповести могу ради обуке у грчком језику школу ову, која ће се у Брашову отворити, похађати.

Горе споменутога добротвора Нику х. Панајота упућујемо кроз тебе, кр. гувернију, да исти о својим добротворствима према својој пређе израженој намери, формално основно писмо сачини, али надзор над школом, као и над годишњим рачунима ове цркве прападаће вама.

Даље стављамо у дужност мојој кр. гувернији, да ову нашу превисњу наредбу обнародује свима онима, којих се тиче и да се брине око тога, да се та наредба изврши.

Кад вам остале прикључене списе враћамо, уверавамо вас о нашој царско-краљевско-кнежевској милости.

Дано у нашој великокнежевској вароши Бечу, у Австрији, 30. септембра у години 1796. Господњој, и 5. години наше владавине у римском царству и наших наслеђених земаља. Фрања ср. итд. итд. (Наставиће се).

Тумачење Јеванђеља.

20. Недеље по Духовима. Лука зач. 30., гл. 7., сеп. II.—16.

Данашње св. јеванђеље казује нам, љуб. моји, о једном необичном и чудном делу Христовом, о једном добротворству његовом. Управо, свако је дело Христово — чудо; и свако је чудо Христово — добро дело. Христос је само онда и онде чуда чинио, где и када ће људи од тог чудног дела његовог моћи користити имати.

Тако чудним делом својим, о коме нам данашње св. јеванђеље казује, постигао је Христос Спаситељ двоје: осим тога, што је једној жени највеће добро учинио, једној матери сина из мртвих подигао и повратио, Христос је постигао још и то, да је многи народ, — и онај,

који је за њим ишао, и онај, који је умрлога гробу пратио — видео дивно чудо, „Бога хвалио“ и признао и исповедио, да је Христос заистину „велики пророк“ и да је „Бог походио народ свој“. А „Бога хвалити“, Христа за „великог пророка“ и за Божјег посланика држати и признавати — за људе је то, свакако, корист, и то велика. Сам Христос Спаситељ казује и сведочи, да је „што животи вечни, да (људи) познају себе јединога истинитог Бога, и кога си послао Исуса Христа“. (Јов. 17., 3.:)

Па има ли, може ли бити за људе веће користи, бољег добра од „живота вечна“?

Христос Спаситељ „иђаше у град, који се зове Наин“. Као обично, тако су и на путу у град Наин Христа пратили „многи ученици његови и мноштво народа“.

Тек што се Христос и пратиоци му „приближише вратима градским“, а оно „изношаху мртваца“ из града, „јединца сина матери његове“.

Колика је жалост жену ту обузела, колика је туга матер ту обрвала — можемо, љуб. моји, само помислити! Та осим тога, што мртавац тај беше јединац у матери своје, још треба и то знати, да жена та, да мати његова „беше удовица“. Умрли син беше матери својој не тек само дика и понос, радост и утеха, него и помоћ и потпора, ранитељ и бранитељ.

И гле! Све што је та жена, та мати имала, сада ладном гробу прати, у црну земљу хоће да положи. Па зар да слаба жена та у тузи не свисне? Зар да јадној мајци тој од бола срце не пукне?!

Да би несрећној жени тугу ублажили, да би јадној мајци бол олакшали „многа народа из града иђаше с њом“, праћаше јединог јој сина гробу ладноме. — И видећи да је жалост њена дотакла се срца њих толиких, да јединца њеног оплакује са њоме заједно и „многа народ“ — тужној жени, јадној мајци, нешто је лакше.

Јест, нешто је лакше. Ма тужна жена утешена није; јадна мајка кука и нариче, сузе лије у прси се бије: она би — сина, своју радост, своју утеху, своју дику, своју одлику, своју помоћ, своју потпору, своју рану, своју одбрану.

Али — узалуд; ту јој не поможе нико, тако је не утешише многи, тога јој учинити

не моглоше ни сви они, који су јој сина пратили.

Но где чуда! Оно, чега јој не моглоше учинити многи, чега јој не моглоше учинити ни цео „народ“ — то хоће и иде да јој учини — *Један*, и то онај, кога она у тузи својој ни опазила није, на кога она у јаду своје ни ока бацила није.

Ако несрећна жена, јадна мати, плачући и наричући за сином својим, и није спазила Христа Спаситеља, али је Христос опазио њу: „и *видевши је Господ сажали му се за њом*“, приступи јој „и *рече јој: не плачи*.“

Са чуђењем и дивљењем морала је посматрати несрећна жена, јадна мати онога, који јој је рећи могао: „не плачи“. Зар мати да не плаче за чедом, за сином, за јединцом својим?! Зар тога има и бити може?! Зна ли шта жели, зна ли шта говори тај — *човек*?!

Тужна жена, јадна мати, не зна ко пред њоме стоји, управ пред ким она стоји. Не зна, да је тај човек — *Богочовек*; не зна, да је тај „*син човечји* — *Син Божи*.“ Тужна жена, јадна мати не зна, на кога се она — срећом намерила; не зна, шта јој носи, шта ће да јој учини, како да ју утешити тај — човек.

Место да Христос речима разјашњава и доказује тужној жени, јадној мајци, ко је он и шта је, он јој то хтеде показати — *делом*. Па пре него што је тужна жена, јадна мајка, или когод од пратилаца Христу рећи могао, шта је био умрли тој жени, што кука и нариче — Христос „*пристуивши прихвати се за сандук*“. То беше јасан и разумљив знак, те „*носиоци стадоше*“ и сандук спустише.

Сад наступа најважнији тренутак, сад ће да се открије Божанска сила и моћ, сад ће да се види и дозна: ко је Христос и шта је.

Стојећи поред сандука и гледајући у мртваца Христос му се обраћа као живоме, па му „*рече: момче! теби говорим, устани*.“ — Место да теши тужну жену, јадну матер, Христос вели умрломе: „*момче устани!*“ знајући, да ће живот синовљев највише и потпуно утешити јадну матер.

На реч Христову умрломе: „*момче, устани*“, зачудише се и згледнуше се пратиоци, свакако, питајући се погледима: шта ће бити сад?

Шта ће бити? — Оно, што је било, и што је бити могло и морало: „*седе мртвац и стаде говорити*.“

„*А страх обузе све*“, који то видеше, „и *хваљаху Бога говорећи: велики пророк изиђе међу нама, и Бог походи народ свој*.“

Па, љуб. моји, је ли то чудо какво, кад животодавац даје живот умрломе; кад душестворац враћа душу у оно тело, из којег ју је и узео?

Не! Ако је то и било чудо оним пратиоцима, оном „народу“, али нама није; нама, који из слова Божјег знамо, да је Исус Христос истинити Божји син, да је прави Бог; а Бог је животодавац и душестворац.

Не, љуб. моји, ми смо из досадањих св. јеванђеља научени, да Христос онога, коме хоће какво добро да учини, пита: да ли верује, да му Христос то учинити може. А ево из данашњег св. јеванђеља видимо, да је Христос умрломе сину живот даровао, душу повратио, а јадну матер његову није питао, верује ли, да то Христос учинити може.

А за што? За то, што она то од Христа ни желила није, што она Христа за то ни молила није, јер она у тузи и жалости својој Христа ни опазила није, а она Христа ни знала, ни познавала није. Да је Христос у граду био, и то док је њен син још боловао, па да је она за његова необична и чудна дела знала — чувши за Христа она би, бригом материнском гоњена, а љубављу родитељском ношена, Христу долетила и Христа умолила, да се до њене куће потруди и сину њеном здравље поврати. Јест — здравље поврати; али — *живот*?! Баш да је за Христа чула и знала, за то га молити не би могла. — Свет је чуо и слушао, да Христос болнима здравље повраћа; али да и умрлима живот дарива, да и мртве ускршава — тога људи нису чули, за то нису знали, а баш да су за то и чули, тога не би веровали. Тако ћемо из св. јеванђеља, које ће се читати од данас у четврту недељу чути, како је Христос на молбу Јаирову пошао кући његовој, да му болној кћери помогне и здравље јој поврати. А кад је Јаирова кћи умрла један од слугу Јаирових излази пред њега и вели му: „*умре кћи твоја, не шруди учишља*“, умрла ти кћи, не води јој лекара, јер јој сад више лека нема. —

Па онда: је ли нужно било, да Христос пита јадну матер за веру? Је ли нужно било, да пита онај, који „*испитује срца и утробу*“.

Је ли нужно било, да пита онај, који зна не само дела и речи, већ и саме мисли човечје?! А што је Христос овога и онога за веру питао, то је чинио не себе ради, већ народа ради: нека народ чује и зна да је Христос онај, који помоћи може; нека народ чује и зна, да само „вера спасава“, да је само „ономе, који верује, све могуће“.

Христос Спаситељ је врло добро знао, ко је и каква је та жена, којој су једанца мрачном гробу носили. Знао је, да је она милости Божје достојна, помоћи Божје заслужна; а саме горке сузе њене, које је за сином, за јединчетом својим лила, Христа су молиле, да јој помогне, да јој сина поврати; што јој је Христос — као што смо чули — и учинио.

Ето вам, љуб. моји, данашњег св. јеванђеља; а наука и поука из њега за нас, каква је?

Кратка: људи смо, смртни смо; тело нам је слабо и трошно, часом на њега болест наиђе. Данас — сутра можемо се разболети, или ми, или когод од наших. У тој невољи тражићемо помоћи — поред лекара земаљска — највише у лекара најмоћнијег, најбољег, у лекара небеског: у Бога.

И Бог нам помоћи своје одрећи, ускратити не ће, Бог ће нам помоћ своју пружити, дати, али само у том случају, ако помоћ ту својом вером у Бога заслужили будемо.

Бог нас за веру нашу питати не ће, него ће нам веру у срцу нашем тражити. А из срца вером пуна, излазе само добра дела.

Па усадимо и укоренимо, љуб. моји, у срцу свом тврду веру у Бога јединога, Бога истиннога, Бога свемоћнога; и тада ће нас срце наше вући само на добра дела. А плата, а награда за добра дела јесте — милост, помоћ Божја.

Са тврдом вером у срцу не бојмо се, љуб. моји, болести ни своје, ни кога од својих, и не сумњајмо се у милост, у помоћ Божју. Та Христова је, Божја реч: „вера твоја поможе ти — иди с миром.“ — Амин.

Југ Станикић
парох.

Преглед црквених уредаба о светим тајнама.

С руског превео и попунио: Ст. С. Илић.

(Наставак.)

Правила старе Цркве не стављају у дужност свештенству, да мора ступити у брак, шта

више знамо, да су у старој Цркви многи свештеници проводили безбрачан живот. Црквени историчари нам тврде, да је у источној цркви већи део свештенства остајао у девичанству, али је то свагда чинио својевољно а никако по каквој нужди или позитивном закону.* Да је безбрачност црквенога клира била дозвољена, дознајемо пре свега из апостолских правила у којима се овако говори: „Од оних који су нежењени ступили у клир, заповедамо, да се могу женити, ако хоће, само чтеци и појци“ (прав. 26). Према томе нежењених је било и могло је бити у клиру и то и на самим степенима свештенства. Та иста апостолска правила, осуђују оне свештенике који се гнушају брака као нечега нечистог, и дозвољавају свештеницима да се не жене — али само у цели *побожног подвига* (*δὲ ἄσκησις*). „Ако се који епископ или презвитер или ђакон или други из свештеничког именика, уздржавају од женидбе... не ради вежбања у добру, него ради гнушања, заборављајући, да је све много добро и да је Бог створио човека мушко и женско, те зло говорећи осуђују створење, — такав или нека се поправи, или нека буде свргнут и искључен из Цркве“, говори нам 51. апостолско правило. Сабори и свети оци четвртога и следећих векова спомињу у својим правилима нежењене свештенослужитеље (Неокес. 1., — I. вас. 3. — Васил. Вел. 88. — Анкир. 10. — Карт. 4. 81. — VI. вас. 3. 6. — VII. вас. 22). Дозвољавајући свештенству да се жени, или по побожној потреби не жени, Црква се вазда придржавала начела, да сви они који ступају у клир, ако се желе женити имаји су своју жељу остварити законитим браком, али свагда *пре* посвећења, јер се после рукоположења за увек забрањивало ступати у брак. Ово се види из напред наведеног апостолског правила, које дозвољава само *чтецима и певцима* ступати у брак пошто су већ увршћени у клир; те тако не само да је по рукоположењу забрањено ступити у брак презвитерима него и ђаконима те ипођаконима. Поменуто правило тако се строго испуњавало, да се и нижим клирицима, пошто су увршћени у клир, није свугде дозвољавало да ступају у брак. Ово можемо закључити из правила IV. васељенског сабора, које говори: „Пошто је у *неким епархијама* допуштено чтецима и по-

* Савомен. 5, 2.

јачима, да се жене, наређује свети сабор, да не може никакав од њих узети жену иноверну“ (прав. 14.) Само је помесни Анкирски сабор (314), у једном својем правилу дозволио, да се ђакони могу и по рукоположењу оженити, ако осете да не могу водити безбрачан живот (Анкир. 10). Но ово је било приватно и местно расположење, ксје је официјално донесено само у једној области и имало је снагу само за дотично местно свештенство; у осталом шести је васељенски сабор забранио таково одступање од општих правила црквених, објаснивши и строго узаконивши већ наведено апостолско правило у овом погледу. Ево односно правила овога сабора: „Пошто је у апостолским правилима казано, да од оних, који су ожењени ступили у клир, само се чтеци и појачи могу женити, то чувајући исто, и ми наређујемо, да од сада никакав ни ипођакон ни ђакон, ни пресвитер после свога рукоположења, не сме ступати у брачну свезу. А који се усуди то учинити, нека се свргне. Жели ли који између оних, који ступају у клир, по закону брака саставити се са женом, нека то учини пре рукоположења за ипођакона, или ђакона, или презвитера“. (прав. 6.) Исти овај васељенски сабор решио је у своје време да се имају развести они бракови свештенички који су склопљени после рукоположења, и ма да је том приликом оставио дотичне на односним степенима свештенства, учинио је то само као привремено средство, које је у тадашњим околностима потребно било, али је поред свега тога на неко време одлучио кривице од свештенодејствовања и наредио да се не могу промицати на више јерархичке степене; а да се такве неподопштине не би поновиле закључио је, да се у будуће такви лише чина, као што наређују и ранија црквена правила (VI. вас. 3. в. Неокес. 1). Гледе нижих црквенослужитеља чтеца и певаца налазимо пажње достојно правило, донесено 419. године на Картагенском сабору, које гласи: „Чтеце и певце, када дођу до потребнога узраста треба побуђивати или да ступе у брак или да даду обет чистоте“ (Карт. 20). И ако међу правилима истичне цркве не налазимо на оваку одредбу, ипак је она сама по себи веома разборита и са пуно увиђавности донесена, а у интересу да се очува моралност чланова клира и спрече саблазни у животу им.

Већ у првим вековима Хришћанства, срећтамо се ми са многим безбрачним епископима. Истина, да апостолска правила говоре о епископском браку (апост. прав. 5. 40, 51, 76), али то чине с тога, што су у добу апостолском епископи постављани између оних који су се из јудејства и незнабоштва обратили, где је безбрачност и девичанство било веома ретко, управо непознато; апостол Павле дакле правилном својим: **Епископъ быти единыа жены мѣжъ**, не обвезује епископе да морају ступити у брачни живот, шта више њиме им је баш условно дозволио супрушки живот, јер док с једне стране снисходећи људским немоћима узима у обзир прилике и околности својега времена — када је безбрачност за многе могла бити тежак терет, — те дозвољава епископима брачни живот, дотле с друге стране ограничава исту своју снисходљивост наредбом, да свештеник само један пут и с једном особом може ступити у брак, те тиме узвишује свештенство изнад других друштвених слојева, у којима се и једнобрачност тешко може сносити. Овако тумачи мисли св. апостола Павла велики патријарх Константинопољски св. Јован Златоусти.² Ну, знамо и то, да су баш у првим вековима велики и најславнији епископи водили безбрачан живот. Историчари тих векова јасно нам казују, да су на истоку скоро сви епископи, по слободној вољи својој водили безбрачан, девичански живот.³ Девичанство и чистота сматрају се за неизбежну припадност епископског чина, те су за то и сабори строго осуђивали оне безбрачне епископе, који су држали у својим обитељима женске особе. Тако је било већ у трећем веку, када је на пример сабор Антиохијски (267) осудио Павла Самосатског између осталог и за то, што је држао у дому своје женскињу.⁴ Особиту нам пажњу ваља да обрати на себе и тај факт, што сабори и оци четвртога и доцнијих векова у својим правилима, која се односе на свештенослужитељски брак, нигде не спомињу епископе. Не ћемо погрешити ако устврдимо, да је то отуда, што се у то доба и по предању а и по општем обичају црквеном смаграло, да епископи ваља да су безбрачни. Свети Златоусти говори с односом на своје

² Злат. бесједа 2. на Јеванђ. од Јована.

³ Сократ 5, 2.

⁴ Евсев. ист. 7. 10.

доба овако: „Апостол је рекао *ποδοβατῆς ἐπίσκοπος* *ἕστιν ἑνὸς ἀνδρὸς ἄνθρωπος*, — рекао је то без примене на садање доба, јер се то већ више у Цркви не врши, будући да епископу приличи да је украшен савршеном свегошћу и чистотом.“⁵ А свети Григорије Богослов примећује, „да су се епископи бирали и да су се морали бирати у првome реду из људи монашкога сталежа, који нису свезани брачним узама.“⁶ Услед тога је на преом васељенском сабору у Nikeји, приликом претреса питања о свештеничком браку била мисао и постојао предлог, да се већ тај обичај, који је био овладао у Цркви, узакони позитивним правилом, те да се изрекче, да сви епископи имају бити безбрачни. Али је тада било много препрека да се донесе овако правило, и то 1) што сталеж дјевственика или монаха, — из којег би се имали бирати епископи — у то доба још не беше савршено конституисан, а начин живота као и правила му још не беху тачно опредељена позитивном установом, — што је учињено тек при крају четвртога века; 2) када би се безбрачност законом прокламовала, повукла би за собом захтев, да се сви ожењени презвитери, пошто се изаберу за епископе, раставе од својих жена, а сабор је знао да би то за многе био веома тежак јарам; 3) да пак то тешко бреме стави на плећа свима презвитерима, евентуално целоме клиру, сабор је држао за још неудобније, управо непотребно и излишно.⁷ Из наведених разлога, се Nikeјски сабор и ограничио на правило, — које раније спомену смо — да безбрачни епископи и у опште безбрачни клирици не смеју ни под каквим изговором имати у дому своје доведених женскиња (I. вас. прав. 3.). У недостатку позитивног законског наређења, Црква се ипак строго придржавала свога предања и старог обичаја, те је постављала за епископе људе нежењене, а већ у шестом веку државни закон источне цркве, апробирао је дотични обичај за позитиван закон. У Јустинијановим законима, где се говори о избору и постављању епископа, стоји, да се на основу *старих отачких предања* епископи имају постављати у првome реду између монаха, или ако се и бирају из белог свештенства, тада да се узимају неже-

њени или у крајњем случају такви, који су ожењени а немају деце, да би се по рукоположењу за епископе, лакше могли развести од својих жена. Ова одредба потврђена је неколико пута.⁸ Из наведенога види се, да и ако су ожењене презвитере посвећивали за епископе, да су то вагда чинили тек пошто су се они развели од својих супруга. На послетку је шести васељенски сабор (Трулски у VII. веку) пронашао, да је могуће по истом предмету донети позитивно правило, које ће важити за целу Цркву за сва будућа времена. Ево шта говори поменути сабор у својем 12. правилу: „Дознали смо и то, да у Африци, Ливији и у другим местима, неки између тамошњих богољубазних предстојника, продужавају живети заједно са својим женама, и после обављенога над њима рукоположења, и тиме бивају за народ предметом спотицања и саблазни. Пошто настојање наше гавним начином мора бити обраћено на корист преданих у наше руке стада, установљујемо да у напред тога више *никако не буде*. И ово ми исказујемо, не да се укида или извраћа оно, што је апостолски установљено, него што се старамо о спасењу народа и о напредовању његову у добру, и да никаква љага на свештеничком чину не остане. Јер божанствени Апостол каже: све на славу Божју чините; не будите на саблазан ни Јудејима, ни Јелинима, ни Цркви Божјој, као што и ја у свачему свима угађам, не тражећи своје користи, него многих, да се спасу. Угледајте се на мене, као и ја на Христа. *А за кога се дозна, да тако шта учини, нека буде свргнут.*“ — Наведено је правило изложено тако, да решава питање о епископском браку како са историјске, тако исто и са каноничке стране. У првome реду, сабор говори, да *само у Африци, и у неким другим пределима* епископи и то само неки нису остављали својих жена после рукоположења; према томе, противно од навода овога правила, познато нам предање, односно правило, знало се и вршило се дакле у свима црквама; одступање од тога општега правила није се дозвољавало нигде и никаквим засебним правилом, обичајем или поместном црквом, већ се изнимно допуштало само неким епископима у неким местима; у другome реду, примећује Трулски

⁵ Злат. бес. 2. на Јеванђ. од Јоана.

⁶ Св. Григорије у слову о св. Вас. Вед.

⁷ Сократ. 1, 11.

⁸ Justin. nov. 6, 1. 3. 5. — nov. 123, 29. — b. cod. Just. 1, tit. 3, 19.

сабор, да је такво одступање од општих правила и обичаја производило саблазан у народу, што је опет давало повода клеветам и љагама на високи чин епископски, ergo, опште мњење свију хришћанских народа, као и општи глас Цркве хришћанске био је за неженство епископа за Цркву много корисније, а по суштини својој и много савршеније од супруштва, те према томе, да позитивно правило, по коме епископи за увек имају бити нежењени, није донесено на супрот апостолским правилима, већ у интересу бољег напретка Цркве; и на послетку сабор тако одлучно доводи поменућу одредбу, да наређује свргнути сваког оног епископа, који би постављен био на тај степен, а без да се развео од своје супруге. И тако је Трулски шести васељенски сабор коначно поставио правило гледе неженства епископа. Ну не можемо тврдити, да је он донео ново правило, него је он само поставио за стално и неизмењиво правило, старо и посвудно црквено предање. Према томе у дотичном правилу своје обзира се Трулски сабор и на случајеве, када би се по неопходној потреби или по особитим личним особинама изабрали за епископе ожењени презвитери. Сабор не уништава такав избор већ наређује, да у том случају узабрани дужни су пре рукоположења раставити се од своје жене, у осталом не насилно, него по односном њезином пристанку и да је на тај начин остављена жена, по рукоположењу мужа јој за епископа, дужна ступити у манастир, који је добрим удаљен од места у којем јој пређашњи муж живи, те да не сме имоти с њиме никаква одношаја, сем што се је он дужан старати за њезино издржавање. Још је сабор дозволио, да се такве жене могу производити за ђаконисе; ако су способне за вршење односних дужности (VI. вас. 48). Из наведених дакле саборских одредаба јасно је, да су ожењени презвитери тек по савршеној разлици од својих жена, могли бити изабрани за епископе Наставиће се

Како и где се оснивају земљорадничке задруге?

Земљорадничка задруга може се основати у сваком нашем месту, где има бар десетак трезвених, вредних, поштених и мирољубивих људи; дакле људи, који теже за напретком —

којима није свеједно, да ли ће напредовати или назадовати. Код примања чланова у задругу не гледа се на имање, него на поштење трезвеност и вредноћу. Сваки поштени, мирољубиви, вредни и трезвени човек, па ма и сиромашак био, добро је дошао задрузи.

Никако нису за задругу свађације, пијанице, лењивци, готовани, распикуће и т. д., па ма они и бог зна како богати били, јер ако оваки уђу ма и у које друштво, брзо ће му бити крај.

Пријатељ народа, који хоће да поради у својем месту или околици око оснивања земљорадничке задруге, мора најпре и сам добро да проучи ову установу. Он мора познавати земљорадничку задругу до најмање ситнице, јер ће само онда бити у души уверен о великим користима, што их она даје народу. Ко је површно само упућен у ову ствар, суштаће код оснивања на по пута, јер ће га помести у раду најмања тешкоћа или најмањи приговор са неупућене стране. О овој установи упућиће се свако ако прочита књигу Павла Аршинова: „Разговор ратара о земљорадничкој задрузи“. (Добити се може код Савеза Српских земљорадничких задруга у Загребу франко по цену од 90 филира); надаље ко чита лист „Привредник“ (стоји свега само год. 4 круне) што излази у Загребу и т. д.

Ако где у близини има већ која српска земљорадничка задруга, треба отићи до ње, па се тамо из уста самих задругара поучити о свему.

Кад се тако сам у ствари добро упути, нека тај пријатељ народа позове 3—4 најчеститија лица села и нека и њима све потанко објасни. Заједно са овима нека онда изабере и остало друштво.

Доста је за први почетак, да задругу оснују десетак честитих људи, јер је са малим друштвом у почетку лакше управљати него са великим, а и код великог друштва могло би се у задругу већ код оснивања увући и које незгодно лице, које би после кочило цео рад. Остали честити људи села лако ће и касније приступити у задругу.

Сви који су у задрузи морају се добро познавати, па зато се земљорадничке задруге и оснивају за уски круг само једне парохије или села.

Не треба се плашити, да могу наступити несавладиве тешкоће код оснивања или у раду земљорадничке задруге, што у селу нема учених људи. Та ми имамо у оностраном Српству до

100 српских земљорадничких задруга, од којих је ~~близо~~ половина, у којима су сами ратарџи, на опет те задруге тако лепо напредују.

За оснивање и вођење српских земљорадничких задруга постоје већ штампана и свакоме разумљива упутства, обрасци, књиге и тисканице. Из места, где су згодне прилике и где су згодни људи за оснивање земљорадничке задруге, треба се само писмом или картом обратити на „Савез Српских земљорадничких задруга у Аустро Угарској (као задругу)“ у Загребу и ту ће се добити бесплатно све, што је нужно, па да и у томе месту процвета ова благотворна установа.

И з ј а в а.

Многопоштовани господине Уреднице!

У 39. броју т. г. цијењеног листа, нашег „Српског Сиона“ изишла је: „Изјава“ свештеница протопрезвитерата вилићкога, донесена у изнимној сједници обдржаваној у Отошцу дана 12. септембера 1901. — У тој се „Изјави“ спомиње да су нека браћа свештеници свој недолазак болешћу изпричали. Међу том браћом свештеницима био сам и ја. Истина је да сам био болестан, а к томе је било и врло рђаво време — те нисам могао доћи. —

Али је истина и то: да сам председништву конференције послао не једанпут него два пута писмену: „Изјаву“, да ју у записник уврстити изволи — што међутим учињено није било. Та поднесена изјава у кратко гласи: да на све што се на дотични предмет односи и закључи пристајем, и да до капи крви уза свога дивног Епископа Михаила чврсто и непоколебиво као „Сењска клисура“ стојим.

Да се ствар како другачије тумачити не би могла — молим многопоштованог господина уредника, да би ову „Изјаву“ у свој цијењени лист „Српски Сион“ уврстити изволио.

У Лучанима, 10. октобра 1901.

Данило Рајачић.
парох.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Његова Светост) преузвишени господин патријарх српски Георгије вратио се, у пратњи архиман-

дрита г. дра Георгија Летића, из Будимпеште у своју Карловачку резиденцију — дана 16. (29.) октобра о. г. За време свога борављења у Будимпешти Његова Светост, патријарх Георгије био је дана 11. (24.) октобра најмилостивије примљен у аудијенцији код Његова Величанства.

(Школски Савет) одржао је данас, у суботу, своју седницу под председништвом Његове Светости, преузвишенога г. патријарха Георгија Бранковића, Од чланова су присутни г. г. протопрезвитер Јован Борота, Др. Ника Максимовић, Теофило Димић и Никола Ђ. Вукићевић заменик главног школ. референта.

(Епископски двор у Новом Саду.) Дана 17. (30.) октобра о. г. освећен је новосаграђени епископски двор у Новом Саду, у који се је високопреосвећени г. епископ Митрофан Шевић већ преселио. Чин освећења свршио је протосинђел и настојатељ Ковиљски г. Георгије Видицики.

(Конзисторијални бележник епархије Бачке.) Досадањи привремени конзисторијални бележник епархије Бачке г. Стеван Ђурковић напустио је своје звање, те је ту дужност бележничку високопреосвећени г. епископ Митрофан привремено поверио протопрезвитератском помоћнику јереју г. Јовану Вујину.

(Избор пароха.) За системизованог парохијског помоћника у Сентомашу изабран је досадашњи тамошњи ђакон Гојко Каћански. — За системизованог парохијског помоћника у Ст. Футогу изабран је свршени богослов Гаврило Шијачки.

(Стечајни испит.) Пред испитним поверенством за полагање стечајног испита у епархији Пакрачкој, којег су чланови преч. г. г. протопрезвитер Атанасије Зорчић из Пакраца као председник, протопрезвитер Јован Петровић, кр. проф. и катихета у Загребу, јереј Светозар Грубач, администратор протопрезвитерата Северинскога и парох у Новоселани и протођакон Митрофан Рајић, конз. бележник као испитачи, положили су дана 11. (24.) окт. о. г. стечајни испит јереј Радован Чаушић, администратор парохије у Кућанцима и јереј Петар Томић, администратор парохије у Горњим Средицама. — Пред испитним поверенством у Темишвару положио је стечајни испит с врло добрим успехом свршени богослов Добровој Николић из Карлова.

(Избор учитељице.) За учитељицу у Тиса Сент-Миклушу изабрана је једногласно свршена приправница Павлија Шабурова из Вел. Кикинде.

У Србији.

(Велика Школа.) Философски факултет Велике Школе, у својој седници од прошлога понедељка изабрао је за професора за српску историју *дра Станоја Станојевића* са 11 против 3 гласа, која су пала на Љуб. Јовановића.

Разне белешке.

(Одлучење у римско католичкој цркви.) Одлучење у римској католичкој цркви практикује се у велико. За карактеристику тога одлучења нека послужи овај текст таког одлучења, изречен на адресу неког Леона Таксила у фебруару 1900. г.

„У име свемогућег Бога Оца, Сина и Св. Духа, Св. Писма, свете и непорочне Дјеве Марије, Матере Божје, у име свију славних анђела, арханђела, престола, сила, херувима, серафима, у име патријараха, пророка, еванђелиста, светих преподобних, мученика и исповедника, и свију других спасених Господом, ми проглашујемо, да одлучујемо од цркве и анатемизујемо онога злочинца, који се назива Леон Таксил и терамо га с врата Свете Божје Цркве. И Бог отац, који је свет створио, проклиње га, и Бог Син, који је страдао за људе, проклиње га, и света црква и вера, којом нас је Христос искупио, проклиње га, и Света Дјева, Мати Божја, проклиње га и св. Михаило проклиње га. И небо и земља, и све што је на њој светогга, проклиње га. Да је проклет свуда, где год се налазио — у дому, на пољу, на далеком путу, у шуми, у пустињи, у цркви. Да је проклет у животу и у часу смрти. Да је проклет на сваком делу, и кад пије, и кад једе, и кад гладни, и кад жедни, и кад пости, и кад спава, и кад је будан, и кад шета, и кад се одмара, и кад седи, и кад лежи, и кад је рањен па крвари. Да је проклет у свима деловима свога тела — и спољашњим и унутрашњим. Да је проклета влас његова и мозак његов, и мали мозак његов, и жиле његове, и лобања његова, и желудац његов, и руке његове, и палци његови, и груди његове, и срце његово, унутрашњост његова, и крста његова, и плућа његова са свима деловима њиховим. Да је проклет у свима саставима удова његових. Да га болести разне гризу и муче од главе до пете. Да га Христос, син Бога живогга прокуне са свом Својом снагом и величином. Да је небо и све што је живо против њега и да га проклињу све дотле, догод се јавно не покаје. Амин. Да буде тако, да буде тако, Амин.

(Узроци савременог безверја у образованом друштву.) Ово важно питање расправља у својој књизи „Невера књижника и фарисеја“, високопреосв. Владимир, митрополит Московски. Ми ћемо изнети

овде неколике мисли његове о том питању. Међу осталим учени автор говори: Можда узрок тог жалосног појава лежи у самом Христу и Његовој цркви. Можда је хришћанска вера, какву исповеда православна црква, за данашње образовано друштво проста и детињски наивна; за мудре и учене неразумљива или без садржине; за богате и славне бедна и убога; за сретне и разнежене сурова и груба! Но кад би фактички узроци данашњег неверовања лежали у горе наведеном, било би још и појмљиво. Али значај данашње невере искључује све то. Ми знамо, да баш они који веру одричу, немају ни јасних појмова о вери православној, а у свом одрицању служе се већ познатом шаблонском аргументацијом из шездесетих година. Опће познати и распрострањени приговор јесте тај, што не могу да схвате а и са „разумом“ се не слажу неки свештени догађаји, који су у тесној свези са јединственим рођајем, васкрсењем и вознесењем Христовим. Тај приговор по најбоље карактерише жалосно стање нашег прогреса, који је онда с вером задовољан, ако је она приступачна у свему уму људском т. ј. у којој не би било онда ничега божанственога. Зар неће данашње образовано друштво да својим ограниченим умом проникне у безграничне дубине Божанства и дела божанска мери својим slabим умом? По њима би Бог требао, да престане бити Творцем својих створења, а они да му пропишу границе Његовим делима по законима њиховог ограниченог ума! Чудновато је да они, као заточници апсолутне слободе, слепо се покоравају авторитетима земаљским, дочим авторитет богодуховених књига — које су баш извор истините мудрости — савршено заостављају!

(Протестантски покрет у Австрији.) Неповољне и рђаве прилике указују се у Австрији за Ватикан. У њој се све више и више развија покрет: „Збогом Риму!“ Имајући првобитно национално-политички карактер, он постепено прелази на чисто духовно земљиште, на коме може имати за напу нежељене успехе. О томе сведочи овај факат, који се догодио у австријском парламенту. У једној седници пала је реч о великој опасности за морал народа, коме прети морално учење Алфонза Лигури. Само се по себи разуме, да је такав глас произвео буру међу католицима. Али Др. Ајзенколб верно је оцртао мотиве, који прече прелаз из католицизма у протестанство. Он вели: „Ми смо прихватили овај покрет из убеђења у његову истинитост и не варамо се у њему. Ми смо добили у руке катихизис, после дугог времена научили смо молити се, наша душа по-

ново је приступачна за веру Христову, наше срце припада сада Спаситељу Ис. Христу. Ми смо еретици, што ступамо у борбу за истинито Хришћанство и Јеванђеље. Ми нисмо заборавили удес Јана Хуса, нити судбину евангелика у битци на Белој Гори, а ни проливену крв за заштиту истине. У то време Австрија је била готова да прими протестантство, а како је она поново постала католичком, о томе говоре летовиси писани крвљу. Ми сматрамо за свету дужност да раширимо јеванђеоску веру по целој империји.“ Овај смели поборник новог покрета припада недавно основаној протестантској општини у Корбицу. Какав је успех овога покрета види се из званичних извештаја за год. 1900. Из њега се види, да је за последње две године основано 79 нових протестантских цркава, чији су парохијани бивши искључиво римски католици. Орган покрета „Црвена Газета“ сведочи, да је 13.000 душа оставило католициштво и прешло у протестантство, а осим ових још 7.000 душа прешло је у старо-католицизам. Бележе се прелази и за ову годину. Тако у самом месецу марту т. г. прешло је у протест. веру више од 30 људи. У исто време нове општине добивају потпуну организацију.

(Заједничка протестантска и католичка акција против Рима.) Карактеристично је, да протестанти и старокатолици заједнички раде да сруше Рим. У том духу изјаснио се један старокатолички свештеник, који је присуствовао освећењу једне протестантске цркве. У свом говору рекао је ово: „Са искреном, непритворном радошћу учествовали смо ми католици у свечаном освећењу евангеличке цркве у име Спаситељево. Нека она буде местом васпитања народа у истинито хришћанском духу и бастин против навале језуитске реакције. Не мање радујемо се ширењу и јачању ваше општине. Сви који напуштају римску цркву и постају евангелицима слабе снагу и јачину нашег заједничког непријатеља. И нека знају. И нека знају, да ми напуштањем римске цркве не напуштамо католичку цркву, него баш стајемо на право католичко земљиште, јер католичку цркву не сачињава само римска црква. Ми смо дубоко убеђени, да сваки може бити католиком и без папе. Па како ми старокатолици тако и ви протестанти заједнички морамо ослободити католичку цркву од Рима и штетног утцаја језуитског. А с надом Рима пашће и друге преграде, које деле католициштво од протестанства, образоваће се неутрално земљиште, где ће се у цркви молити Спаситељу: да буду сви једно, као Ти, Оче, у мени и Ја у Теби, да и они у нама једно буду.“

ШКОЛСКА ИЗДАЊА СРПСКЕ МАНАСТИРСKE ШТАМПАРИЈЕ У КАРЛОВЦИ

НАУКА О БОГОСЛУЖЕЊУ ПРАВОСЛ. ЦРКВЕ

или

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

написао

Александар Живановић

правосл. свећеник, кр. професор и катихета на средњим школама у Осеку.

Цена је књизи 1 круна 20 потура. —

АПОСТОЛИ

ПРАЗНИЧНИ И НЕДЕЉНИ
који се читају преко године.

Приредио протојереј Василије Николајевић.

— Цена К 1'20 —

МЛАДА

КАТЈАГИЋА

садржицама из свих различних књига и књига државних, које су потпуно одлучене православним књигама српске, јеркоже и пречицама благочестивих хришћана, из сватих црквених књига

— Цена 40 потура. —

ШТИЦА

за познавање црквенословенских писмена и за спајање истих у слоге.

Израђена је с три масне боје на картон папиру, величина 63×95 см. Леђа су јој каширана платном, а рамови од блеха бронзираног. — Цена 4 круне.

ПЕСМАРИЦА

за православне вероисповедне српске народне школе

према наставној основи изданој од вел. школског савета израдио

Александар Јерговић

учитељ у срп. вишој девојачкој школи новосадекој

— Цена је књизи 60 пот. —

ГРАМАТИКА

ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКОГА ЈЕЗИКА

својим ученицима саставио **Јован Живановић**.

— Цена 1 круна 75 пот. —

Изашао је из штампе:

ЗБОРНИК

Црвених богослужбених песама псалма и моли-
тава, Извод из Типина и Црвенословенски Речник
За православне српске цркве и школе

Благословом Његове Светости преузвишенога господина
Георгија Бранковића патријарха српскога
на свет издали

Протојереј Јован Живковић и Јован Живановић
професор у богословији. професор у гимназији.

Ова је књига препоручена од свих области
православне српске цркве како у митрополији
карловачкој тако и у Далмацији, Босни и Хер-
цеговини, Србији, Црној Гори и Турској.

Свака српска кућа треба да је има на своме
столу да се божанским песмама одушевљава за
свето православље најдрагоценији аманет сва-
ком Србину те да у светој цркви разумно и по
чину суделује у светом богослужењу а црквени
нојац не сме бити без ње.

Књига је штампана крупним словима на фи-
ној и јакој хартији, износи 42½ табака велике
осмине. Цена јој је у меком повезу 7 круна (8
динара и 50 пара) и *шилеко је о свом трошку*
(франко) само за *готов новац* или поузећем (на
доплату).

Врло је подесна и за поклоне о благоданима,
свечарствима и т. д.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 920/568 ex 1901.

148 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохију VI. разреда у Крушедолу —
Шатринцима. Компетенти имају своје прописно
инструјиране молбенице надлежним путем овој
конзисторији укључиво до 15. новембра о. г.
по новом календару поднети.

Из седице архијерејске конзисторије,
држане у Карловцима 4/17. Октобра 1901.

Георгије с. р.
патријарх.

AO. бр. К. 925/538 ex 1901.

145 2—3

СТЕЧАЈ

На молбу јереја Стевана Журж-Ђурђевића
пароха у Долњем Товарнику подељен је истоме
отпуст из Архијерејске Карловачке, те се на
упражњену усљед тога парохију V. разреда у
Долњем Товарнику стечај до укључиво 2/15.
Новембра о. г. расписује. Молбенице прописно
инструјиране имају се надлежним путем овој
конзисторији до опредељеног рока припослати.

Из седице архијерејске конзисторије,
држане у Карловцима 4/17. Октобра 1901.

Георгије с. р.
патријарх.

Ad бр. К. 769, 788, 796, 978/533. ex 1901. 146 2—3

СТЕЧАЈ.

На умировљењем пароха шуљманског Павла
Николића упражњену парохију VI. разреда у
Шуљму овим се стечај расписује. Компетенти
имају своје прописно инструјиране молбенице
овој конзисторији надлежним путем до укључиво
2/15. Новембра о. г. припослати.

Из седице архијерејске конзисторије,
држане у Карловцима 4/17. Октобра 1901.

Георгије с. р.
патријарх.

AO. бр. К. 933/531 ex 1901.

147 2—3

СТЕЧАЈ.

На системизовано место протопрезвитерат-
ског помоћника у Митровици овим се стечај
отвара. С тим местом скопчано је уживање го-
дишње припомоћи од 800 круна из јерархијског
фонда те половице сесије. — Компетенти (све-
штеници, свршени богослови) имају своје про-
писно инструјиране молбенице овој конзисторији
до укључиво 2. (15.) новембра о. г. надлежним
путем припослати.

Из седице архијерејске конзисторије,
држане у Карловцима 4/17. Октобра 1901.

Георгије с. р.
патријарх.

СТЕЧАЈ.

141 2—3

Исписује се стечај на једно упражњено учи-
тељско место у Осеку. Годичња плата је 1200
круна, станарина 288 круна; од погребца и пара-
стоса, где позван буде, 2 круне.

Дужност ће изабранога учитеља бити, да
предаје у разредима, које му школски одбор
одредио буде, да школску децу у певању како
прквеном тако и световном обучава и с њом
свечем и недељом пре свете литургије каталог
држи; и за певницом при сваком богослужењу
поји.

Ваљано инструјиране молбенице ваља упу-
тити на име потписаног председника до 15. Но-
вембра о. г. по срп. кал.

Жеља је, да се компетенти лично представе
и у цркви поје.

Из седице одбора српске вероисповедне
школе.

У Осеку 2. (15.) Октобра, 1901. држане.

Лазар Кекић Лазар Богдановић
перовоја. председник.

К. 474. и 517/1901.

150 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради сталног попуњења парохије 6. разреда у Бочару и парохије 6. разреда у Арадгају, овим се расписује стечај. Рок за поднашање молбеница истиче 24. новембра (7. дец.) 1901. године.

У Темишвару 21. августа (3. септ.) 1901.

Епарх. Конзисторија.

Бр. К 1992/353 ex 1901.

151 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохијско место у Деспот-Сент-Ивану са рескриптуалном платом II. разреда. Рок пријави је шест недеља дана од првог уврштења стечаја овога.

Ваљано инструисане молбенице ваља путем претпостављених власти потписаној конзисторији слати.

Из седнице епарх. конзисторије бачке државе у Новом Саду 2. (15.) октобра 1901 године.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

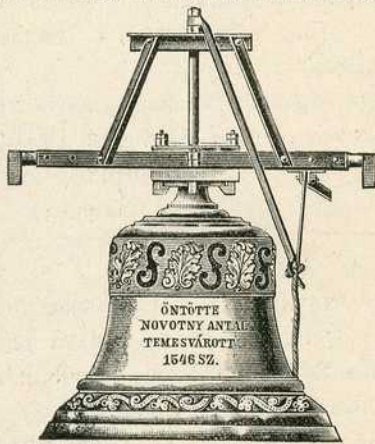
САМО СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА КРОЈАЧ

Дунавска ул. 20. **НОВИ САД** Дунавска ул. 20.

Част ми је пречасној г.г. свештеницима до повољног знања ставити, да сам добио јесењи и зимски штофова за хаљине, јер сам ступио у сvezу са првим горњим фирмама (фабрикама) које само ту робу израђују и исту за готов новац повлачим, стога могу много јефтиније да дајем, него оне подузимајуће фирме, које у моју струку спадају.

Појасева у свакој боји најбољег квалитета и камилавки од кадифе и које имадем увек готови. Неповољне поручбине примам натраг. Мустре на углед шаљем бесплатно.

140 3—10

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не цукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

23— ex 1901. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Слон“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За сгране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајев и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Слона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1901. 555.